

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kolmas jaosto)

11 päivänä heinäkuuta 2005 *

Asiassa T-294/04,

Internationaler Hilfsfonds eV, kotipaikka Rosbach (Saksa), edustajanaan asianajaja
H. Kaltenecker,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään M.-J. Jonczy ja S. Fries, prosessio-
soite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa vaaditaan sen vahingon korvaamista, joka kantajille on aiheutunut Euroopan
oikeusasiamiehen suorittamista kolmesta menettelystä aiheutuneista asianajoku-
luista,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Jaeger sekä tuomarit J. Azizi ja E. Cremona,

kirjaaja: H. Jung,

on antanut seuraavan

määräyksen

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 1 EY 288 artiklan toisessa kohdassa määrätään seuraavaa:

”Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella yhteisö korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.”

- 2 EY 21 artiklan toisen alakohdan mukaan jokainen unionin kansalainen voi kääntyä EY 195 artiklan mukaisesti asetettavan oikeusasiamiehen puoleen.
- 3 EY 195 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Euroopan parlamentti nimittää oikeusasiamiehen valtuuksin ottaa vastaan unionin kansalaisilta sekä niiltä luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, kanteluja yhteisön toimielinten ja laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöeliminä.

Tehtävänsä mukaisesti oikeusasiamies suorittaa tutkimukset, joita hän pitää perusteltuina, omasta aloitteestaan taikka hänelle suoraan tai Euroopan parlamentin jäsenen välityksellä toimitetun kantelun perusteella, niitä tapauksia lukuun ottamatta, joissa epäilyksenalaisia seikkoja käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä. Jos oikeusasiamies toteaa epäkohdan, hän saattaa asian sen toimielimen käsiteltäväksi, jota asia koskee, ja tämä toimielin antaa lausuntonsa asiasta hänelle kolmen kuukauden määräajassa. Tämän jälkeen oikeusasiamies antaa asiasta kertomuksen Euroopan parlamentille ja asianomaiselle toimielimelle. Kantelun tekijälle annetaan tiedoksi näiden tutkimusten tulokset.

Oikeusasiamies antaa Euroopan parlamentille vuosittain kertomuksen tutkimustensa tuloksista.”

- 4 Parlamentti on 9.3.1994 tehnyt EY 195 artiklan 4 kohdan mukaisesti päätöksen 94/262/EHTY, EY, Euratom oikeusasiamiehen ohjesäännöstä ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevista yleisistä ehdoista (EYVL L 113, s. 15; jäljempänä päätös 94/262).

- 5 Päätöksen 94/262 2 artiklan 6 kohdan mukaan oikeusasiamiehelle esitetyt kantelut eivät keskeytä oikeudenkäyntiin tai hallinnolliseen menettelyyn liittyvän valitusajan kulumista. Päätöksen 94/262 2 artiklan 7 kohdassa määrätään lisäksi, että kun oikeusasiamiehen on ilmoitettava, ettei hän voi vastaanottaa tai käsitellä loppuun asti esiin tuotuja seikkoja sen vuoksi, että niitä käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä, hänen aikaisemmin mahdollisesti saamansa tutkimustulokset arkistoidaan.

Tosiseikat

- 6 Internationaler Hilfsfonds eV (jäljempänä kantaja) on Saksan oikeuden mukaan perustettu kansalaisjärjestö, joka tukee pakolaisia sekä sotien ja katastrofien uhreja. Se jätti vuosina 1993–1997 komissiolle kuusi hakemusta yhteisrahoituksen saamiseksi toimilleen.
- 7 Ensimmäisiä hakemuksia tutkiessaan komissio katsoi, että koska kantaja ei täytä hankkeiden yhteisrahoitukselle asetettuja edellytyksiä, se ei ollut kelpoinen saamaan kansalaisjärjestöille myönnettäviä tukia. Tästä ilmoitettiin kantajalle 12.10.1993 päivätyllä kirjeellä. Komissio selitti 29.7.1996 päivätyssä kirjeessä ne pääasialliset syyt, jotka olivat saaneet sen katsomaan, ettei kantajaa voitu pitää tuensaantikelpoisena kansalaisjärjestönä.
- 8 Kantaja esitti 5.12.1996 komissiolle uuden hankkeen. Syyskuussa 1997 se esitti komissiolle tätä hanketta koskevan muutetun version uudella hakemuksella. Komissio ei lausunut näistä uusista yhteisrahoitushakemuksista, sillä se katsoi, että 12.10.1993 tehty päätös siitä, ettei kantaja ole tuensaantikelpoinen, oli edelleen pätevä.

- 9 Kantaja teki tämän jälkeen Euroopan oikeusasiamiehelle kolme kantelua, ensimmäisen vuonna 1998 ja kaksi muuta vuonna 2000. Nämä kantelut koskivat olennaisilta osiltaan kahta seikkaa, nimittäin kantajan oikeutta tutustua asiakirjoihin ja sitä, oliko komissio arvioinut kantajan hakemuksia asianmukaisesti.
- 10 Oikeusasiamies katsoi 30.11.2001 tehdyssä päätöksessä asiakirjoihin tutustumista koskevasta oikeudesta, että asiakirjaluettelo, jonka komissio oli tarjonnut kantajan nähtäväksi, ei ollut tyhjentävä, että komissio oli jättänyt perusteettomasti näyttämättä tiettyjä asiakirjoja ja että tämä komission asenne saattoi näin ollen olla hallinnollinen epäkohta. Oikeusasiamies ehdotti komissiolle, että tämä antaisi kantajan tutustua asiakirjoihin asianmukaisesti. Näin tapahtuikin komission tiloissa 26.10.2001. Oikeusasiamies havaitsi hallinnollisen epäkohdan myös siinä, ettei kantajalle ollut annettu tilaisuutta tulla virallisesti kuulluksi tiedoista, jotka komissio oli saanut kolmansilta ja joita se oli käyttänyt kantajalle vastaisen päätöksen tekemiseen.
- 11 Siitä kysymyksestä, oliko kantajan hakemuksia arvioitu asianmukaisesti, oikeusasiamies totesi toisessa myös 30.11.2001 tehdyssä päätöksessään, ettei näin ollut menetelty, koska komissio ei ollut asianmukaisesti ottanut huomioon tiettyjä kolmansilta peräisin olevia tietoja. Lisäksi oikeusasiamies arvosteli 11.7.2000 tekemässään päätöksessä sitä, että komissio oli antanut liian pitkän ajan kulua ennen kuin se oli esittänyt kirjallisesti syyt siihen, miksi se oli vuonna 1993 katsonut, että kantaja oli tuensaantikeelvoton. Siltä osin, että komissio ei ollut tehnyt virallista päätöstä kantajan joulukuussa 1996 ja syyskuussa 1997 jättämisestä hakemuksista, oikeusasiamies antoi komissiolle suosituksen vastata niihin ennen 31.10.2001.
- 12 Oikeusasiamiehen suositusta noudattaakseen komissio lähetti kantajalle 16.10.2001 päivätyn kirjeen, jolla joulukuussa 1996 ja syyskuussa 1997 esitetyt hankkeet hylättiin, koska kantaja ei ollut kelpoinen saamaan yhteisrahoitusta.

- 13 Kantaja nosti 15.12.2001 jättämällään kannekirjelmällä kanteen 16.10.2001 päivätystä kirjeestä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien kumosi asiassa T-321/01, Internationaler Hilfsfonds vastaan komissio, 18.9.2003 (Kok. 2003, s. II-3225) antamallaan tuomiolla 16.10.2001 tehdyn komission päätöksen, jolla kantajan joulukuussa 1996 ja syyskuussa 1997 esitetyt hakemukset yhteisrahoituksen myöntämisestä oli hylätty, ja velvoitti vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 14 Kantaja vaati kanteessaan myös, että vastaaja velvoitettaisiin korvaamaan oikeusasiamiehen suorittamasta menettelystä aiheutuneet kustannukset. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tuomiossaan, että oikeusasiamiehen suorittamista menettelyistä aiheutuneita kuluja ei voida pitää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdassa tarkoitettuina välttämättöminä kustannuksina eikä niitä näin ollen voida määrätä korvattaviksi.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

- 15 Kantaja nosti nyt esillä olevan kanteen 23.7.2004 jättämällään kannekirjelmällä.
- 16 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- velvoittaa vastaajan maksamaan sille 54 037 euroa korvauksena aiheuttamastaan aineellisesta vahingosta
 - velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

17 Vastaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

- jättää kanteen tutkittavaksi ottamatta ja/tai katsoo sen olevan perusteeton

- velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

- 18 Työjärjestyksen 111 artiklassa määrätään, että jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei selvästi ole toimivaltainen ratkaisemaan kannetta tai jos kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat tai kanne on selvästi täysin perusteeton, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi jatkamatta asian käsittelyä ratkaista asian perustellulla määräyksellä.
- 19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tässä tapauksessa saavansa asiakirja-aineistosta riittävät selvitykset voidakseen ratkaista asian jatkamatta asian käsittelyä.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

- 20 Kantaja väittää, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että jotta työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan edellytykset täyttyisivät,

kannekirjelmästä, jossa vaaditaan yhteisön toimielimen aiheuttamien vahinkojen korvaamista yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella, on ilmettävä seikat, joiden perusteella kantajan riitauttama toimielimen menettely voidaan yksilöidä, ja syyt, joiden nojalla kantaja katsoo, että tämän menettelyn ja aiheutetuksi väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, sekä vahingon laatu ja sen laajuus (yhdistetyt asiat T-215/01, T-220/01 ja T-221/01, Calberson GE v. komissio, tuomio 10.2.2004, Kok. 2004, s. II-587, 176 kohta).

- 21 Vastaaja toteaa, että vaikka se on lukenut kannekirjelmän useaan kertaan, se ei ole onnistunut yksilöimään sitä menettelyä, josta sitä moititaan. Se lisää, että se keskeinen asema, johon kantaja asettaa oikeusasiamiehen päätökset, ja niistä esitetyt laajat lainaukset saavat sen ajattelemaan kantajan joka tapauksessa katsovan, että vastaajan se menettely, joita nämä päätökset koskivat, oli lainvastainen. Se toteaa lopuksi, ettei sen tarvitse selvittää syytevyhtiä erotellakseen siitä ne syytteet, jotka ovat merkityksellisiä sen lainvastaisen menettelyn toteamiseksi, jonka nojalla yhteisön sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu voi syntyä.
- 22 Kantaja katsoo, että kanne täyttää työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetut edellytykset.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 23 On muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ensimmäisen kohdan, jota sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen saman perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteessa on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista. Näiden mainintojen on oltava riittävän selkeitä ja

täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tarvittaessa ratkaista kanteen tukeutumatta muihin tietoihin. Oikeusvarmuuden ja hyvän oikeudenkäytön takaamiseksi kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että ne oleelliset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin kantaja perustaa vaatimuksensa, ilmenevät ainakin yhteenvedonmaisesti mutta silti yhdenmukaisesti ja ymmärrettävästi itse kanteen tekstistä (asia T-85/92, De Hoe v. komissio, määräys 28.4.1993, Kok. 1993, s. II-523, 20 kohta ja asia T-113/96, Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. II-125, 29 kohta).

- 24 Jotta nämä edellytykset täyttyisivät, kanteesta, jossa vaaditaan yhteisön toimielimen aiheuttamien vahinkojen korvaamista, on ilmentävä seikat, joiden perusteella kantajan riitauttama toimielimen menettely voidaan yksilöidä, ja syyt, joiden nojalla kantaja katsoo, että tämän menettelyn ja aiheutetuksi väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, sekä vahingon laatu ja sen laajuus (edellä 23 kohdassa mainittu asia Dubois et Fils v. neuvosto ja komissio, tuomion 30 kohta).
- 25 Nyt esillä olevassa asiassa voidaan heti aluksi todeta, että kantajan esittämät kirjelmät ovat sekavia. Epäilystä ei kuitenkaan ole siitä, että kanteella pyritään yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun toteamiseen korvauksen saamiseksi väitetystä vahingosta, toisin sanoen niistä asianajokustannuksista, joita kantajalle on aiheutunut oikeusasiamiehen suorittamista kolmesta menettelystä.
- 26 Tämän jälkeen on todettava, että kannekirjelmästä voidaan myös yksilöidä vastaajan kaksi virheellistä menettelytapaa, jotka kantajan mukaan ovat aiheuttaneet kyseisen vahingon, toisin sanoen menettely, jota oikeusasiamies on arvostellut, ja menettely, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut lainvastaiseksi edellä 13 kohdassa mainitussa asiassa Internationaler Hilfsfonds vastaan komissio antamassaan tuomiossa. Ensimmäinen menettelytapa on tarkemmin ottaen sellainen, että asiakirjaluettelo, jonka vastaaja oli tarjonnut kantajan nähtäväksi, ei ollut tyhjentävä, ettei kantajalle ollut annettu tilaisuutta tulla virallisesti kuulluksi tiedoista, jotka vastaaja oli saanut kolmansilta, ja että vastaaja oli antanut liian pitkän ajan kulua ennen kuin se oli 29.7.1996 päivätyssä kirjeessä selvittänyt ne pääasialliset

syyt, jotka olivat saaneet sen vuonna 1993 katsomaan, ettei kantaja ollut tuensaantikelpoinen. Toinen menettelytapa on se, ettei kantajan tuensaantikelpoisuutta ollut arvioitu uudestaan sen vuosina 1996 ja 1997 jättämiä yhteisrahoitus-hakemuksia tutkittaessa. On myös todettava, että komissio on puolustautunut kumpaakin väitettyä virheellistä menettelytapaa vastaan.

27 Lisäksi kantaja mainitsee nimenomaisesti, että väitetyn vahingon ja komission erilaisten moitittujen menettelyjen välillä on syy-yhteys. Kantaja toteaa, että koska sillä ei ollut olennaisia oikeudellisia tietoja ja koska vastaaja oli menetellyt varsin yhteistyöhaluttomasti ja joskus jopa jarruttaen, kantajan oli ollut pakko turvautua asianajajan apuun saattaakseen päätökseen oikeusasiamiehelle tehtyä kantelua koskevan tutkimusmenettelyn ja varmistakseen sen, että vastaaja vastaisi niihin useisiin hakemuksiin, jotka kantaja oli sille tehnyt lukuisia kertoja edellisten vuosien aikana.

28 Kannekirjelmän nojalla on myös mahdollista yksilöidä niiden vahinkojen laajuus, jotka vastaajan moitituilla menettelyillä on aiheutettu. Kantaja toteaa tältä osin, että sille on aiheutunut 54 037 euron suuruinen asianajokulu oikeusasiamiehen suorittamasta menettelystä.

29 Tästä seuraa, että kannekirjelmä täyttää työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetetut selvyys- ja täsmällisyysvaatimukset.

30 Vastaajan esittämä oikeudenkäyntiväite on näin ollen hylättävä.

Pääasia

Asianosaisten lausumat

- 31 Kantaja korostaa odottavansa, että nyt esillä olevassa asiassa annettavalla tuomiolla ratkaistaisiin lähtökohtaisesti kysymys siitä, onko oikeusasiamiehelle tehtyä kantelua koskevasta tutkimusmenettelystä perustellusti syntyneitä asianajokuluja mahdollista vaatia korvattaviksi vahingonkorvauskanteella.
- 32 Se muistuttaa, että vahingonkorvauskanteella korvattavaksi vaadittavan vahingon on pitänyt aiheutua siitä, etteivät yhteisöjen toimitukset ole toteuttaneet yhtä tai useampaa toimenpidettä tai että ne ovat menettelleet lainvastaisesti. Nyt esillä olevassa asiassa on kyse vakavista laiminlyönneistä, jotka ovat ilmennet siten, ettei oikeudellisia toimenpiteitä ole toteutettu, sekä lainvastaisista menettelyistä, kuten siitä, ettei kantajaa ole kuultu, että on laadittu virheellinen luettelo, ettei kuulemismenettelyä ole otettu huomioon, että asiassa on esitetty parhaavia vihjauksia vilpillisistä menettelyistä tai että kantajan tilannetta ja sen kelpoisuutta saada kansalaisjärjestöjen toiminnalle myönnettävää yhteisrahoitusta on arvioitu virheellisesti. Näillä vastaajan lainvastaisilla toimilla on samalla loukattu useita hyvän hallinnon periaatteita, joita on pidettävä EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettuina sopivina suojanormeina.
- 33 Kantaja väittää, että jollei vastaaja olisi menettänyt lainvastaisesti, ne eri kantelumennettelyt, jotka sen oli pitänyt panna vireille asianajajiin turvautuen, olisivat jääneet ilman kohdetta, millä vahingon syntyminen, eli asianajokulujen maksaminen, olisi estetty. Vastaajan virheellisen toiminnan ja vahingon syntyneen välillä on syy-yhteys on siis näytetty toteen.

- 34 Kantaja korostaa vahingonkorvauskanteen itsenäistä luonnetta ja oikeuttaan nostaa sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen nojautuva kanne oikeusasiamiehen suorittaman menettelyn perusteella. Se väittää lopuksi, että vastaajan virheellinen menettely oli ollut jatkuvaa ja että sen nojalla voidaan näin ollen nostaa vahingonkorvauskanne, sillä viiden vuoden pituinen määräaika ei vielä ole päättynyt.
- 35 Vastaaja väittää, että kanne on selvästi perusteeton.
- 36 Se huomauttaa ensinnäkin, ettei oikeusasiamiehen suorittamasta menettelystä aiheutuneita asianajokuluja voida koskaan korvata. Toisin kuin yhteisöjen tuomioistuimissa käytävissä menettelyissä, oikeusasiamiehen suorittama menettely on tosiasiallisesti suunniteltu siten, ettei asianajajan käyttäminen ole tarpeen. Jos kansalainen tekee vapaan valinnan ja haluaa käyttää asianajajaa oikeusasiamiehen suorittamassa menettelyssä, hänen on henkilökohtaisesti vastattava siitä aiheutuvista kuluista. Vastaaja toteaa, että juuri tämän vapaan valintamahdollisuuden puuttuminen yhteisöjen tuomioistuimissa käytävissä oikeudenkäynneissä, joissa asianajajan läsnäolo on pakollista, aiheuttaa sen, että tuomioistuimessa vireillä olevassa oikeudenkäynnissä annetaan asianajokulut sisältävä päätös oikeudenkäyntikuluista.
- 37 Vastaaja lisää tähän, että vaikka kantaja onkin vapaa kääntymään vain oikeusasiamiehen puoleen tai joka tapauksessa kääntymään sen puoleen ennen asian saattamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi, se ei kuitenkaan voi vapaasti aiheuttaa kustannuksia, joita ei voida periä vastaajalta, koska ne eivät ole pakollisia eivätkä tarpeellisia.
- 38 Vastaaja väittää toiseksi, ettei kantaja ole näyttänyt toteen, että korvauksen saantioikeuden edellytykset olisivat nyt esillä olevassa asiassa täyttyneet.

- 39 Kahdesta ensimmäisestä edellytyksestä, toisin sanoen siitä, että oikeussääntöä, jolla annetaan oikeuksia yksityishenkilöille, on riittävän selvästi rikottu, vastaaja väittää kantajan pitävän riittävänä pelkkää viittausta oikeusasiamiehen päätöksiin. Oikeusasiamiehen päätöksiin sovelletaan kuitenkin aivan omia edellytyksiä, eivätkä ne vastaa edellytyksiä, joiden on täytyttävä, jotta korvauksensaantioikeus olisi olemassa. Oikeusasiamiehen esittämää arvostelua tai toteamaa väärinkäytöstä ei voida noin vain samaistaa hyvän hallinnon periaatteen kaltaisen oikeussäännön riittävän selvään rikkomiseen. Oikeusasiamiehen päätökset eivät näin ollen sido ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta eivätkä ne vapauta sitä velvollisuudesta tutkia, täyttyvätkö kyseiset edellytykset. Tämä näkemys on vahvistettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin asiassa T-193/04 R, Tillack vastaan komissio, 15.10.2004 antamalla määräyksellä (Kok. 2004, s. II-3575, 60 kohta).
- 40 Kolmannesta edellytyksestä, eli siitä, että virheellisen toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, vastaaja toteaa, että kantaja tyytyy vain toteamaan, että suora syy-yhteys on olemassa. Se lisää, ettei sen tehtäviin kuulu sen toteennäyttäminen, että edellytykset täyttyvät ja että koska kantaja ei ole täyttänyt velvollisuuttaan, kanne on selvästi perusteettomana hylättävä.
- 41 Toissijaisesti vastaaja toteaa, että oikeusasiamies on keskittynyt moitteissaan kolmeen kohtaan, eli niihin olosuhteisiin, joissa vuoden 1993 päätös kantajan tukikelvottomuudesta oli tehty, oikeuteen saada tietoja asiakirjoista ja kantajan vuosina 1996 ja 1997 tekemiin hakemuksiin, joista ei ollut lausuttu.
- 42 Vastaaja muistuttaa niistä olosuhteista, joissa vuoden 1993 päätös kantajan tukikelvottomuudesta oli tehty, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan mukaan yhteisöä vastaan sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun nojalla esitettävät vaatimukset vanhentuvat viiden vuoden kuluttua vaatimuksen perustana

olevan seikan tapahtumisesta. Koska kantaja ei ole nostanut kannetta viiden vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä ja koska se ei ole vedonnut vahinkoonsa toimivaltaisessa toimielimessä, mahdollinen oikeus korvaukseen on vanhentunut.

- 43 Oikeudesta tutustua asiakirjoihin vastaaja väittää, että näin on tapahtunut helmikuussa 1998 ja että myös se on siis tapahtunut yli viisi vuotta sitten. Koska kantaja ei tältäkkään osin ole nostanut kannetta vuonna 1998 tai sen jälkeen ja koska se ei ole vedonnut oikeuteensa yhteisön toimielimissä, oikeutta on syytä pitää vanhentuneena. Oikeussääntöä ei myöskään ole selvästi rikottu.
- 44 Vastaaja toteaa vanhentumisen koskevan myös sitä, ettei vuosina 1996 ja 1997 esitetyistä hakemuksista ollut tehty päätöstä. Nämä hakemukset jätettyään kantaja ei ole pannut vireille laiminlyönti- tai vahingonkorvauskannetta. Se ei siis nyt voi vedota sellaiseen vahinkoon, jota ei olisi tapahtunut, jos se olisi käyttänyt näitä oikeussuojakeinoja.
- 45 Menettelystä, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti laittomana edellä 13 kohdassa mainitussa asiassa Internationaler Hilfsfonds vastaan komissio antamassaan tuomiossa, vastaaja toteaa, ettei sen kysymyksen ratkaiseminen, onko tällainen rikkominen riittävän selvä korvausoikeuden perustaksi, ole tarpeen, koska syy-yhteyttä esitettyihin kuluihin ei missään tapauksessa ole kahdesta syystä. Ensinnäkin kyseiset asianajokulut liittyvät ennen tuomion julistamista käytyihin menettelyihin. Toiseksi syy-yhteyttä ei ole.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 46 Aluksi on huomautettava, että kantaja yrittää tällä kanteella saada yhteisöltä korvausta niistä asianajokuluista, jotka sille on aiheutunut oikeusasiamiehen suorittamasta kolmesta menettelystä.
- 47 Sitten on muistettava, että kun perustamissopimuksella on perustettu oikeusasiamiehen virka, sillä on avattu unionin kansalaisille etujensa puolustamiseksi vaihtoehto kanteen nostamiselle yhteisöjen tuomioistuimissa. Tähän tuomioistuinlaitoksen ulkopuoliseen oikeussuojakeinoon sovelletaan erityisiä kriteerejä, eikä sillä välttämättä ole samoja tavoitteita kuin tuomioistuimessa nostettavalla kanteella (asia T-209/00, Lamberts v. oikeusasiamies, tuomio 10.4.2002, Kok. 2002, s. II-2203, 65 kohta).
- 48 Kuten EY 195 artiklan 1 kohdasta ja päätöksen 94/262 2 artiklan 6 ja 7 kohdasta seuraa, näitä kahta keinoa ei voida käyttää samanaikaisesti. Vaikka oikeusasiamiehelle tehdyt kantelut eivät keskeytä kanteen nostamiselle yhteisöjen tuomioistuimissa asetetun määräajan kulumista, oikeusasiamiehen on kuitenkin päätettävä tutkimuksensa ja ilmoitettava, ettei hän voi tutkia kantelua, jos kysymyksessä oleva kansalainen on samanaikaisesti nostanut samoja tosiseikkoja koskevan kanteen yhteisöjen tuomioistuimissa. Kansalaisen on siis harkittava, kumpi käytettävissä oleva keino palvelee hänen etujaan paremmin (edellä 47 kohdassa mainittu asia Lamberts v. oikeusasiamies, tuomion 66 kohta).

- 49 Sitten on muistettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä 13 kohdassa mainitussa asiassa Internationaler Hilfsfonds vastaan komissio annetulla tuomiolla kumonnut 16.10.2001 tehdyn komission päätöksen, jolla kantajan joulukuussa 1996 ja syyskuussa 1997 tekemät yhteisrahoitushakemukset hylättiin, ja velvoittanut vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Kantaja oli kanteessaan vaatinut myös vastaajan velvoittamista korvaamaan oikeusasiamiehen suorittamasta menettelystä aiheutuneet kulut. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei oikeusasiamiehen suorittamasta menettelystä aiheutuneita kuluja voitu pitää työjärjestyksen 91 artiklan b alakohdassa tarkoitettuina välttämättöminä kustannuksina ja ettei niitä näin ollen voitu määrätä korvattaviksi.
- 50 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 91 artiklan b kohdan mukaan korvattaviksi oikeudenkäyntikuluiksi katsotaan ”asianosaisille asian käsittelystä aiheutuneet välttämättömät kustannukset, erityisesti matka- ja oleskelukulut, sekä asiamiehen, avustajan tai asianajajan palkkio”. Kyseisestä määräyksestä seuraa, että korvattavia oikeudenkäyntikuluja ovat ainoastaan toisaalta kustannukset, jotka ovat aiheutuneet asian käsittelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, ja toisaalta kustannukset, jotka ovat olleet asian käsittelyn kannalta välttämättömiä (ks. asia T-80/97 DEP, Starway v. neuvosto, määräys 10.1.2002, Kok. 2002, s. II-1, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vaikka huomattavaa oikeudellista työtä yleensä tehdäänkin oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana, on muistettava, että ”asian käsittelyllä” tarkoitetaan työjärjestyksen 91 artiklassa ainoastaan käsittelyä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, ei oikeudenkäyntiä edeltävää menettelyä. Tämä perustuu erityisesti työjärjestyksen 90 artiklaan, jossa viitataan ”asian käsittelyyn yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa” (ks. asia T-38/95 DEP, Groupe Origny v. komissio, määräys 24.1.2002, Kok. 2002, s. II-217, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 51 Kantaja yrittää nyt esillä olevassa asiassa vahingonkorvauskannetta käyttäen kattaa nämä samat oikeusasiamiehen suorittamasta menettelystä aiheutuneet asianajokulut. Tältä osin on syytä todeta, että tällaisten kulujen määrääminen maksettavaksi vahingonkorvausvaateen nojalla olisi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen oikeuskäytännön vastaista, jonka mukaan näitä kuluja ei voida määrätä korvattaviksi oikeudenkäyntikuluina.

- 52 On nimittäin huomautettava, että toisin kuin yhteisöjen tuomioistuimissa vireille pannut oikeudenkäynnit, oikeusasiamiehen luona vireille pantu menettely on järjestetty siten, ettei asianajajan käyttäminen ole tarpeen. Näin ollen riittää, että kantelussa esitetään tosiseikat, mutta oikeudellisten perusteiden esittäminen ei ole tarpeen. Näin ollen jos kansalainen tekee vapaan valinnan ja haluaa käyttää asianajajaa oikeusasiamiehen luona käytävässä menettelyssä, hänen on henkilökohtaisesti vastattava tästä aiheutuvista kuluista. Juuri se, että tätä vapaata valintamahdollisuutta ei ole yhteisöjen tuomioistuimissa käytävissä oikeudenkäynneissä, joissa asianajajan läsnäolo on pakollista, aiheuttaa sen, että tuomioistuimessa vireillä olevassa menettelyssä annetaan asianajokulut sisältävä päätös oikeudenkäyntikuluista.
- 53 Lisäksi on syytä muistaa yhteisöjen tuomioistuimen katsoneen, että Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 90 artiklan nojalla järjestetyssä oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä tehtävien hallintovalitusten esittämisestä aiheutuneet asianajokulut on erotettava oikeudenkäynnissä syntyneistä asianajokuluista. Vaikka asianomaista ei tuolloin voidakaan kieltää jo tuossa vaiheessa turvautumasta asianajajaan, se on heidän oma valintansa, jota ei missään tapauksessa voida lukea vastaajana olevan toimielimen syyksi. Yhteisöjen tuomioistuimien on näin katsonut, ettei väitetyn vahingon, eli oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana syntyneiden asianajokulujen, ja yhteisön toiminnan välillä olevalla syy-yhteydellä ole oikeudellista perustetta ja että korvausvaatimus on tuollaisessa tapauksessa hylättävä, minkä lisäksi sitä on pidettävä oikeudellisesti täysin perusteettomana ja näin ollen shikaaninomaisena, mikä mahdollisesti otetaan huomioon oikeudenkäyntikuluista päätettäessä (asia 54/77, *Herpels v. komissio*, tuomio 9.3.1978, *Kok.* 1978, s. 585, 45–50 kohta).
- 54 Tässä suhteessa on korostettava, että, toisin kuin Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 90 artiklan nojalla järjestetyssä oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä, kantaja on vapaa kääntymään oikeusasiamiehen puoleen ennen asian saattamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

- 55 Näiden seikkojen nojalla on päätettävä, ettei oikeusasiamiehen suorittamasta menettelystä aiheutuneita asianajokuluja voida määrätä korvattaviksi vahingonkorvauskanteen perusteella.
- 56 Vielä voidaan todeta, ettei kantaja ole onnistunut näyttämään toteen, että sen vastaajan syyksi katsomien lainvastaisuuksien ja sen vahingon, jota se vaatii korvattavaksi, välillä olisi syy-yhteys. On muistutettava, ettei oikeusasiamiehen suorittama menettely edellytä asianajajan käyttämistä. Näin ollen jos kansalainen tekee vapaan valinnan ja kääntyy oikeusasiamiehen puoleen haluten käyttää siellä asianajajaa, tätä menettelyä ei voida pitää yhteisön toimielinten syyksi mahdollisesti luettavan hallinnollisen epäkohdan välttämättömänä ja välittömänä seurauksena.
- 57 Kanne on näin ollen selvästi perusteettomana hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 58 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on määrännyt seuraavaa:

- 1) **Kanne hylätään oikeudellisesti selvästi perusteettomana.**
- 2) **Kantaja veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Annettiin Luxemburgissa 11 päivänä heinäkuuta 2005.

H. Jung

kirjaaja

M. Jaeger

jaoston puheenjohtaja